

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

TREBALL FINAL DE GRAU

Col·lecció LGBT a les biblioteques públiques del Maresme

Anàlisi del fons de ficció per a infants i adolescents

Núria Vila Nogué

Tutora: Aurora Vall Casas

Grau d'Informació i Documentació

Curs 2019/2020

Agraïments:

A l'Aurora Vall, la tutora del treball final de grau, per l'interès, l'orientació i els ànims durant la realització d'aquest projecte.

A totes les persones del col·lectiu LGBT, que segueixen reivindicant diàriament pels seus drets.

Sumari

1. Introducció.....	4
2. Objectius.....	6
3. Metodologia.....	7
4. Marc teòric	10
4.1. Concepte LGBT	10
5. Marc legal i normatiu	12
5.1. Marc legal i normatiu sobre la diversitat sexual i de gènere	12
5.2. Marc legal i normatiu sobre les biblioteques públiques i l'accés a la informació del col·lectiu LGBT	13
6. Marc de referència	15
6.1. Estudis a Espanya	15
6.2. Estudis a l'estranger.....	16
7. Resultats i discussió de les dades.....	18
7.1. Disponibilitat de les obres.....	20
7.2. Obres presents respecte als usuaris potencials	23
7.3. Obres presents en relació al seu públic i la temàtica	26
7.4. Encapçalaments de matèria de les obres	31
8. Conclusions.....	33
9. Bibliografia.....	36
Annex	38
Obres infantil 1	38
Obres infantil 2	39
Obres infantil 3	40
Obres juvenils	41

Índex de taules

Taula 1. Llistat dels municipis i les biblioteques	19
Taula 2. Municipis i biblioteques ordenades pel nombre d'habitants i el nombre d'obres	25
Taula 3. Els 10 títols més presents a les biblioteques públiques del Maresme.....	29
Taula 4. Els 15 encapçalaments de matèria més utilitzats	31

Índex de gràfiques

Gràfica 1. Nombre d'obres presents en cada una de les biblioteques analitzades.....	20
Gràfica 2. Nombre de biblioteques pel nombre d'obres presents	21
Gràfica 3. Nombre d'exemplars presents en cada una de les biblioteques analitzades.....	22
Gràfica 4. Correlació entre el nombre d'obres presents i els habitants de cada municipi	24
Gràfica 5. Correlació entre el nombre d'obres presents i els habitants de cada municipi (menys Mataró)	24
Gràfica 6. Divisió de les obres del llistat pel públic destinatari	26
Gràfica 7. Percentatge d'obres per a cada tipus de públic en les biblioteques públiques del Maresme	27
Gràfica 8. Comparació dels percentatges de les obres per a cada tipus de públic	28
Gràfica 9. Temàtiques específiques que es poden trobar en les obres depenent del seu públic	30

1. Introducció

El present treball és una anàlisi quantitativa del fons de ficció LGBT (lesbianes, gais, bisexuals i trans) per a infants i adolescents de les biblioteques públiques del Maresme. Actualment no és possible saber el nombre exacte d'infants i adolescents que formen part del col·lectiu LGBT, ja que no existeixen dades oficials, i les poques dades que hi ha és de diferents qüestionaris que es van realitzant a persones adultes. No obstant això, segueix sent necessari que les biblioteques públiques tinguin presents aquestes obres a les seves biblioteques, tant pels infants i adolescents que formin part del col·lectiu, com per normalitzar la diversitat sexual i de gènere i educant-ne als infants des de petits.

El primer contacte amb aquesta temàtica va ser fa dos anys, quan es va realitzar un treball en l'assignatura d'Avaluació i Qualitat sobre les col·leccions de temàtica LGBTI. A l'hora de realitzar-ne aquell treball va cridar l'atenció la poca investigació realitzada sobre aquestes col·leccions en biblioteques, tant públiques com escolars, a Espanya. Sobretot, sabent la importància que té actualment i sent un dels països on l'homosexualitat està més acceptada¹ en l'àmbit internacional, però patint encara un gran nombre d'accions LGBT-fòbiques arreu del país.

Posteriorment, en realitzar el Pràcticum al centre de documentació de Sida Studi², es va tenir coneixement sobre el fons 'Identitats trans i de gènere' de la Biblioteca Nou Barris i de l'article que van escriure els bibliotecaris sobre el seu fons (Sánchez i Sancho, 2019). A més a més, durant el Pràcticum, es va poder conèixer més la història del col·lectiu i sobretot els seus prejudicis respecte al VIH/sida.

Tenint el treball de feia dos anys en ment, tots els coneixements nous que es van aconseguir del Pràcticum i l'interès personal de conèixer la situació actual de les biblioteques públiques respecte a aquestes obres, es va decidir realitzar el TFG (treball final de grau) sobre l'anàlisi del fons LGBT a les biblioteques públiques de Catalunya.

Més tard, amb la tutorització, es va veure que l'abast era massa ampli per poder-ho realitzat tot en el temps establert. L'abast geogràfic es va decidir limitar a la comarca del Maresme, ja que la gran majoria de les biblioteques formen part de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la província de Barcelona, per tant, és més senzill realitzar-ne una anàlisi per les similituds que tenen les biblioteques en el seu funcionament. A més a més, els municipis que formen el

¹ Pew Research Center. (4 juny 2013). *The Global Divide on Homosexuality*. Recuperat el 28 de maig de 2020 de <https://www.pewresearch.org/global/2013/06/04/the-global-divide-on-homosexuality>

² Sida Studi (<http://www.sidastudi.org/>) és una associació sense ànim de lucre que té com un dels seus objectius principals promoure una sexualitat saludable per a totes les persones, i ajudant en la prevenció del VIH i la sida, com altres ITS, i embarassos no planificats.

Maresme són molt diversos, tant per la població (que poden diferenciar-se des de 2982 a 128265 habitants³), per la seva localització (alguns municipis estan tocant a la costa i d'altres són de muntanya), com per la distància a Barcelona i el transport públic disponible.

Posteriorment es va limitar l'abast temàtic a les obres de ficció per a infants i adolescents. Considerant la poca bibliografia que hi ha sobre aquesta temàtica, aquest treball seria el primer centrat solament en els fons dirigit a infants i adolescents a Espanya. Tenint en compte que els adolescents solen utilitzar la literatura de ficció com a comprensió dels seus problemes i els desitjos que tenen (Blázquez, 2005), i que l'acceptació de la pròpia sexualitat sol passar en la preadolescència o adolescència (Andrés-Vázquez i González-Teruel, 2015), és important que les biblioteques públiques donin suport i tinguin disponible literatura de ficció pels diferents col·lectius. I en el cas de la literatura per a infants, on surten persones trans, també és una eina educativa important per als progenitors i la societat en general, per així donar a conèixer millor la seva realitat (Bittner, Ingrey i Stamper, 2016). A més a més, amb aquest treball es podrà conèixer la realitat d'aquest fons als municipis del Maresme.

Aquest projecte estava plantejat per a realitzar una part d'anàlisi quantitativa (que és la que es trobarà en el treball) i una part qualitativa complementària, on s'havia pensat realitzar algunes entrevistes als bibliotecaris que s'encarreguen dels centres d'interès de la Biblioteca Sagrada Família – Josep M. Ainaud de Lasarte i de la Biblioteca Nou Barris. A part, també se'n volien realitzar a altres bibliotecaris de les biblioteques públiques de Maresme, per així poder saber els seus punts de vista i les dificultats que es troben. Finalment, no es van poder realitzar degut a les circumstàncies del confinament pel SARS-CoV-2.

En el treball es presenten els resultats de la recollida de dades i la discussió d'aquesta anàlisi realitzada. Anteriorment, per ajudar a entendre millor les dades exposades i el context del treball, s'ha explicat el marc teòric sobre el col·lectiu LGBT, el marc legal i normatiu, tan relacionat amb la diversitat sexual i de gènere, com el de les biblioteques, i el marc de referència, on s'expliquen altres investigacions sobre la mateixa temàtica. Finalment, s'exposen les conclusions, on es troben els punts més rellevants de l'anàlisi de dades, diverses idees que han sorgit mentre es realitzava el treball i es proposen línies d'investigació pel futur.

³ Totes les dades sobre el nombre d'habitants d'aquest treball han sigut extretes de l'Instituto Nacional de Estadística (<https://www.ine.es/>).

2. Objectius

L'objectiu principal d'aquest treball és analitzar les col·leccions LGBT de ficció per a infants i adolescents de les biblioteques públiques del Maresme.

A partir d'aquest objectiu trobem altres objectius secundaris, com:

- Identificar les obres bàsiques de temàtica LGBT de ficció per a infants i adolescents susceptibles de formar part de la col·lecció d'una biblioteca pública.
- Identificar quines d'aquestes obres bàsiques estan disponibles en les biblioteques públiques del Maresme.
- Conèixer el nombre d'obres i d'exemplars disponibles en cada biblioteca.
- Saber si existeix alguna relació entre el nombre d'obres i el nombre d'usuaris potencials de les biblioteques analitzades.
- Conèixer la distribució de la col·lecció segons el públic al qual s'adreça a cada biblioteca.
- Conèixer la divisió temàtica en general, dels diferents col·lectius de la comunitat LGBT, de les obres del llistat.
- Conèixer quins encapçalaments de matèria s'estan utilitzant en la catalogació d'aquesta col·lecció.

3. Metodologia

Durant el mes de març de 2020 es va dur a terme una cerca bibliogràfica per a poder conèixer més estudis sobre les col·leccions LGBT a les biblioteques, tant en l'àmbit nacional com internacional, i, per tant, realitzar-ne més tard una revisió bibliogràfica. Es van realitzar les cerques en les següents bases de dades, repositoris i cercadors:

- Dialnet⁴
- e-LIS⁵
- Google Scholar⁶
- LISA⁷
- LISTA⁸
- Scopus⁹

Es van utilitzar diversos termes, depenent del lloc on es realitzava la cerca i consultant els tesaurus disponibles per saber quins termes utilitzaven. A l'hora de realitzar les cerques es feien servir els operadors booleans AND i OR i se cercava pel camp de matèries o paraules clau. Els termes de cerca que es van utilitzar van ser: "LGBTQ", "LGBTQ studies", "LGBTQ literatura", "LGBT", "LGBTI", "Gays & lesbians", "bisexuality", "homosexuality", "transgender persons", "trans", "collection", "library collection", "library collection", "libraries", "library" i "bibliotecas".

Tots els resultats sempre es filtraven per l'idioma, deixant els que estaven escrits en català, castellà i anglès. A més a més, també es van filtrar els resultats cronològicament per a poder aconseguir els articles més actuals possibles, per això es va limitar a articles publicats entre 2010 i 2020.

Algunes cerques a LISA van produir soroll al principi, però no es podien limitar més els resultats ni incloure altres termes perquè si no donaria silenci. Per exemple, es va intentar incloure altres termes com "evaluation" a les cerques, però es va veure que no donaven resultats i es va eliminar del llistat. En total es van realitzar 6 cerques diferents a LISA i es van trobar 9 articles rellevants.

⁴ Fundación Dialnet. (2020). *Dialnet*. Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/>

⁵ e-LIS. (n.d.). *e-LIS. E-prints in library and information science*. Recuperat de <http://eprints.rclis.org/>

⁶ Google. (n.d.). Google Scholar. Recuperat de: <https://scholar.google.es/>

⁷ ProQuest. (n.d.). *LISA: Library and Information Science Abstracts*. Recuperat de <https://www.proquest.com/products-services/lisa-set-c.html>

⁸ EBSCO. (n.d.). *Library, Information Science & Technology Abstracts. (LISTA)*. Recuperat de <https://www.ebsco.com/products/research-databases/library-information-science-and-technology-abstracts>

⁹ Elsevier. (n.d.). *Scopus*. Recuperat de <https://www.scopus.com/home.uri>

A causa dels pocs estudis realitzats internacionalment, a LISTA es van realitzar dues cerques diferents i solament es va trobar 1 article rellevant que no estigués repetit.

Tant a Dialnet com a e-LIS es van realitzar 3 cerques i van donar 1 resultat rellevant en cada un, ja que en dues de les cerques es va obtenir silenci documental pels termes utilitzats.

Google Scholar es va utilitzar com a última opció, degut al gran soroll que sol haver-hi. Es van realitzar més de 8 cerques diferents, però en la majoria els resultats eren articles que ja s'havien trobat en altres bases de dades. Descartant els repetits, es van trobar 5 articles rellevants.

En el cas de Google Scholar, LISA i Scopus també es van consultar els articles que citaven els resultats que havien sortit, d'aquesta manera també es van descobrir 6 articles més actuals que també eren rellevants. Alguns d'aquests articles van ser publicats abans del 2010, però es van triar per la rellevància que poden tenir, especialment pel context en el marc de referència espanyol.

A continuació, també durant el mes de març, es va començar el que seria la part principal d'aquest treball, l'anàlisi quantitativa de la col·lecció LGBT de ficció per a infants i adolescents de les biblioteques públiques del Maresme, amb l'ús de l'estadística descriptiva.

Per fer-ho possible primerament es va crear la llista de llibres; aquesta va ser feta a partir del fons actual de la Biblioteca Sagrada Família – Josep M. Ainaud de Lasarte i de la Biblioteca Nou Barris.

Es va elegir la Biblioteca Sagrada Família com a base del fons, ja que es volia una biblioteca que formés part de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la província de Barcelona i que tingués un fons important de temàtica LGBT; el llistat dels títols que utilitzen per al seu centre d'interès es va aconseguir contactant la bibliotecària especialitzada. Més tard, es van incloure també obres de la Biblioteca Nou Barris, la qual té un centre d'interès d'identitats trans. Es va elegir aquesta biblioteca per poder tenir el major nombre possible de fons trans en el llistat, ja que la presència d'aquest tipus de fons va ser nul·la en anàlisis anteriors (Villazán et al., 2006), i així poder representar millor la realitat de la societat actual; el llistat d'aquestes obres es va aconseguir en la pàgina web de la pròpia Biblioteca.

Finalment, per crear el llistat final, es van examinar les dues llistes de títols i es van triar les obres de ficció que tractessin íntegrament de la comunitat LGBT i que estiguessin dirigides als infants i adolescents. Una vegada es tenien identificats els títols que representen la diversitat sexual i de gènere actual, es va crear una tercera llista, on el total és de 118 títols.

A partir d'aquí es va realitzar una taula en un document *Excel* amb les obres i les biblioteques elegides. Durant el mes d'abril, utilitzant una llista de control amb totes les obres, es va realitzar la recollecció de dades cercant totes les obres al catàleg Aladí¹⁰ pel camp títol, per així poder veure si existeix la mateixa obra en diferents idiomes.

Quan es van haver cercat totes les obres, es van exposar els resultats de les dades recol·lectades. Per a facilitar-ne la lectura es van utilitzar gràfics i taules¹¹, elegint les més adequades per a mostrar les dades, i per realitzar-ne posteriorment la discussió. Per acabar, es van extreure les conclusions pertinents a partir de l'anàlisi i la bibliografia consultada.

¹⁰ Diputació de Barcelona. (n.d). *Aladí: Catàleg de la Xarxa de Biblioteques Municipals*. Recuperat de http://aladi.diba.cat/search*cat

¹¹ Tots els gràfics i totes les taules del present TFG són d'elaboració pròpia.

4. Marc teòric

4.1. Concepte LGBT

Actualment, la societat espanyola té més coneixença sobre la comunitat LGBT, però segueixen havent-hi persones que no entenen què significa formar part del col·lectiu i ni què representa exactament. Aquesta falta de comprensió des d'infants pot passar a ser LGBT-fòbia i, com a resultat, que una part de la ciutadania arribi a ser una minoria oprimida que sofreix agressions. Això és pel que s'ha reivindicat en contra des dels inicis del moviment gai i, més tard, amb la inclusió de les persones lesbianes, bisexuals i trans per formar part d'una mateixa comunitat i mostrar la seva realitat.

L'acrònim 'LGBT' té actualment moltes variants diverses i hi ha alguns canvis depenent de la font que es consulti. A continuació, es presenten algunes de les definicions presents en diccionaris.

El Diccionario de la Real Academia Española¹² té acceptat el terme 'LGTBI' i aquesta n'és la definició:

1. *Gral. (Lesbianas, gais, transexuales, bisexuales e intersexuales) Pertenciente o relativo a lesbianas, gais, transexuales, bisexuales o intersexuales. Derechos, comunidad, persona LGTBI.*
2. *Gral. Persona que se considera a sí misma como LGTBI.*

El Merriam-Webster Dictionary¹³ accepta tant l'acrònim LGBT, com LGBTQ, LGBTQIA i LGBTQQ. En aquest cas LGBT està definit com a:

Lesbian, gay, bisexual, and transgender.

En el cas del Diccionari de la llengua catalana¹⁴ no podem trobar-hi cap definició de l'acrònim. Però en l'àmbit català també podem trobar-hi el Termcat¹⁵, que va crear un diccionari en línia sobre el col·lectiu: "Diccionari LGBT (lèsbic, gai, bisexual, trans)". En aquest mateix diccionari 'LGBT' es defineix com a:

1. *Col·lectiu social format per les lesbianes, els gais, els bisexuals i els transgènere.*

¹² Real Academia Española. (n.d.). *Diccionario de la lengua española*. Recuperat de <https://dle.rae.es/>

¹³ Merriam-Webster. (n.d.). *Dictionary*. Recuperat de <https://www.merriam-webster.com/>

¹⁴ Institut d'Estudis Catalans. (n.d.). *Diec2*. Recuperat de <https://dlc.iec.cat/>

¹⁵ Termcat. (n.d.). *Diccionari LGBT (lèsbic, gai, bisexual, trans)*. Recuperat de <https://www.termcat.cat/ca/diccionaris-en-linia/256>

2. *Relatiu a les lesbianes, els gais, els bisexuals i els transgènere com a col·lectiu.*

I hi podem trobar la següent nota:

La denominació LGBT (i els diversos equivalents en altres llengües) és una sigla que correspon a lesbianes, gais, bisexuals i transgènere. L'ordre de les lletres que la constitueixen és variable, tant en català com en la resta de llengües; així, al costat de les formes LGBT i LGTB, que són les més freqüents en català, també es documenten les variants GLBT i GLTB. De vegades, també s'omet la B (de bisexuals), o s'afegeix una Q (de queers o de qüestionament) o una I (de intersexuals). També es documenten les variants LGBT+, LGBTQ+ o LGBTQI+, amb un signe + al final per a englobar les persones amb qualsevol altra orientació sexual o identitat de gènere considerada no normativa.

Com es pot veure en les definicions totes concorden en la definició de l'acrònim LGB (lesbianes, gais i bisexuals), però hi ha algunes diferències en el significat de la lletra T.

En aquest cas l'acrònim 'LGBT' estarà utilitzat per referir-se concretament a les comunitats i persones lesbianes, gais, bisexuals i trans. És per això que en el treball s'utilitza aquest acrònim, i no pas LGBTI.

Com es defineix en el glossari de termes de GLAAD¹⁶, el terme trans s'utilitza com a "*shorthand to mean transgender or transsexual - or sometimes to be inclusive of a wide variety of identities under the transgender umbrella*". Per tant, en aquest treball s'utilitzarà com a escorçament dels termes transgènere i transsexual, a part de com a terme paraigua per a altres identitats de gènere, com les persones no binàries¹⁷.

¹⁶ GLAAD. (n.d.). *Glossary of Terms – Transgender*. Recuperat el 28 de maig de 2020 de <https://www.glaad.org/reference/transgender>

¹⁷ Definició Termcat: *Dit de la persona amb una identitat de gènere que se situa fora de la classificació binària home/dona.*

5. Marc legal i normatiu

5.1. Marc legal i normatiu sobre la diversitat sexual i de gènere

Conèixer la legislació i la normativa actual sobre la diversitat sexual i de gènere és un punt fonamental per comprendre la lluita d'aquestes comunitats i com és la seva situació actual.

Un dels canvis més significatius internacionalment va ser realitzat el 17 de maig de 1990 quan l'Organització Mundial de la Salut (OMS), en la 43a Assemblea Mundial de la Salut, va suprimir l'homosexualitat del llistat de malalties mentals donant un primer pas contra la discriminació existent cap al col·lectiu LGBT.

En l'àmbit estatal, la *Constitució Espanyola*¹⁸ de 1978 estableix en l'article 14 "Los españoles son iguales ante la ley, sin que pueda prevalecer discriminación alguna por razón de nacimiento, raza, sexo, religión, opinión o cualquier otra condición o circunstancia personal o social", però no va ser fins un any després, l'any 1979, quan es va derogar l'article referent als actes d'homosexualitat de la *Ley 16/1970, de 4 de agosto, sobre peligrosidad y rehabilitación social*¹⁹.

També es van realitzar altres modificacions pel que respecte als drets civils de les persones homosexuals i en el 2005 es va realitzar una modificació en el *Código Civil*, a partir de la *Ley 13/2005, de 1 de julio, por la que se modifica el Código Civil en materia de derecho a contraer matrimonio*²⁰, la qual permet que les persones del mateix sexe puguin casar-se, tenint els mateixos drets i obligacions que les persones de sexes diferents.

El 2007 amb la *Ley 3/2007, de 15 de marzo, reguladora de la rectificación registral de la mención relativa al sexo de las personas*²¹, comporta que "toda persona de nacionalidad española, mayor de edad y con capacidad suficiente para ello, podrá solicitar la rectificación de la mención registral del sexo. La rectificación del sexo conllevará el cambio del nombre propio de la persona, a efectos de que no resulte discordante con su sexo registral" (art. 1, 2007). Per tant, amb aquesta primera regulació per a les persones trans, elles podrien demanar la rectificació sempre que es donin alguns requisits, com l'acreditació mitjançant un informe psiquiàtric.

¹⁸ Constitución Española, BOE 311 § 29313 a 29424 (1978). Recuperat de <https://www.boe.es/buscar/pdf/1978/BOE-A-1978-31229-consolidado.pdf>

¹⁹ Ley 16/1970, de 4 de agosto, sobre peligrosidad y rehabilitación social, BOE 187 § 12551 a 12557 (1970). Recuperat de <https://www.boe.es/boe/dias/1970/08/06/pdfs/A12551-12557.pdf>

²⁰ Ley 13/2005, de 1 de julio, por la que se modifica el Código Civil en materia de derecho a contraer matrimonio, BOE 157 § 23632 a 23634 (2005). Recuperat de <https://www.boe.es/boe/dias/2005/07/02/pdfs/A23632-23634.pdf>

²¹ Ley 3/2007, de 15 de marzo, reguladora de la rectificación registral de la mención relativa al sexo de las personas, BOE 65 § 11251 a 11253 (2007). Recuperat de <https://www.boe.es/boe/dias/2007/03/16/pdfs/A11251-11253.pdf>

Finalment en el 2017, a Espanya, es va realitzar la *Proposición de Ley contra la discriminación por orientación sexual, identidad o expresión de género y características sexuales, y de igualdad social de lesbianas, gais, bisexuales, transexuales, transgénero e intersexuales*²², que no està acceptada encara, la qual serviria per igualar els drets de totes les persones LGBTI d'Espanya perquè actualment solament algunes comunitats autònomes tenen lleis contra la discriminació del col·lectiu, però no són iguals.

En el cas de Catalunya existeix la *Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia*²³ perquè les persones del col·lectiu no sofreixin discriminació per la seva orientació sexual ni la identitat de gènere.

Com es pot veure des de la creació de la *Constitució Espanyola* l'any 1978 fins a l'actualitat s'han realitzat diversos canvis amb modificacions i creacions de noves lleis per a la descriminalització, lluita i suport del col·lectiu LGBT tant internacionalment com a Catalunya. Encara que des dels diferents col·lectius es defensa que encara hi ha treball a realitzar, com l'aprovació d'una llei estatal espanyola.

5.2. Marc legal i normatiu sobre les biblioteques públiques i l'accés a la informació del col·lectiu LGBT

Pel que respecte a les biblioteques, tant la *Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya* com la *Ley 10/2007, de 22 de junio, de la lectura, del libro y de las bibliotecas* a Espanya informen que les biblioteques públiques han de garantir un accés igualitari a tots els ciutadans. I la llei espanyola recorda en l'article 12 que les biblioteques tenen com a principis i valors: "La igualdad para que todos los usuarios accedan a los materiales, instalaciones y servicios de la biblioteca, sin discriminación por razón de origen, etnia, religión, ideología, género u orientación sexual, edad, discapacidad, recursos económicos o cualquier otra circunstancia personal o social". Per tant, qualsevol persona, independentment de la seva orientació sexual o identitat de gènere, ha de tenir accés a les biblioteques públiques, al seu fons i els serveis que ofereixen.

²² *Proposición de Ley contra la discriminación por orientación sexual, identidad o expresión de género y características sexuales, y de igualdad social de lesbianas, gais, bisexuales, transexuales, transgénero e intersexuales*, BOCG § 122 (2017). Recuperat de

<http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/PopUpCGI?CMD=VERLST&BASE=pu12&DOCS=1-1&DOCORDER=LIFO&QUERY=%28BOCG-12-B-122-1.CODI.%29>

²³ *Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia*, DOGC § 6730 (2014). Recuperat de <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2014/10/10/11>

En el *Manifest de la Biblioteca Pública de l'IFLA/UNESCO* de 1994 també s'indica que s'ha de garantir l'accés igualitari a totes les persones. A més a més, quan es tracta el manteniment del fons es descriu que "la biblioteca pública ha d'oferir igualtat d'accés a una sèrie de recursos que atenguin les necessitats dels usuaris pel que fa a educació, informació, lleure i desenvolupament personal". Aquest apartat mostra que les biblioteques públiques han de tenir recursos per a les diferents necessitats que puguin tenir els usuaris, per tant, han de poder oferir recursos per a les persones LGBT. I també queda demostrat en les *Directrius de l'IFLA per al servei de les biblioteques públiques*, on s'explica que "l'objectiu principal de la biblioteca pública és proporcionar recursos i serveis en diferents mitjans per atendre les necessitats de les persones i els grups pel que fa a l'educació, la informació i el desenvolupament personal, incloent-hi l'esbarjo i el lleure".

A més a més, l'IFLA també va crear un grup d'interès especial, anomenat 'LGBTQ Users Special Interest Group'²⁴, ja que durant anys va ser un grup d'usuaris oblidat en les discussions. Aquest grup ha realitzat diverses conferències i altres esdeveniments per a incrementar els debats sobre les biblioteques i els usuaris LGBT.

²⁴ IFLA. (11 març 2019). *LGBTQ Users Special Interest Group*. Recuperat de <https://www.ifla.org/lgbtq>

6. Marc de referència

6.1. Estudis a Espanya

Com s'ha explicat anteriorment, pràcticament no s'han realitzat estudis analitzant els fons LGBT en biblioteques públiques a Espanya. A causa dels pocs estudis realitzats sobre la temàtica, no hi ha hagut cap centrat explícitament en la col·lecció de ficció d'adolescents i infants.

A banda d'això, sí que hi ha hagut diversos articles al llarg dels anys on es mostra la situació de l'homosexualitat, més tard, també sobre les persones trans en la societat i, per tant, com es tractava en les biblioteques i com eren els serveis i el fons que s'oferien.

Des de 1978 fins a l'actualitat hi ha hagut diverses actuacions, a partir de les reivindicacions del col·lectiu LGBT, que han comportat canvis legals i creacions de noves lleis que han ajudat d'una manera general a l'acceptació del col·lectiu en la societat, però segueix sent necessària la implicació de les biblioteques per tenir una informació sense prejudicis i que ajudin a lluitar contra la LGBT-fòbia que segueix existent en la societat (Gómez-Hernández i Pérez-Iglesias, 2017). Aquest és un problema que encara trobem actualment, però que en l'any 1996 n'era també molt rellevant perquè, com explicava Frías Montoya (1996) en el seu article, les biblioteques públiques haurien d'adoptar una postura més activa per ajudar en l'acceptació de l'homosexualitat de les pròpies persones i a combatre l'homofòbia. I això podria arribar a ser especialment complicat en alguns casos, com pels ciutadans viuen en espais rurals, ja que la biblioteca era l'únic lloc possible on el col·lectiu podria trobar informació sobre l'homosexualitat, la qual resoldria tant les necessitats de les persones del col·lectiu, com pels seus familiars i amics, i de diferents professionals (Pérez Iglesias, 1997).

A més a més, la disponibilitat d'obres dirigides als adolescents tenia un gran valor, per tal d'ajudar-los en la seva pròpia acceptació i sentir que no hi ha res negatiu en els seus pensaments (Pérez Iglesias, 1997). Aquestes obres segueixen sent molt rellevants en la societat actual perquè els nens i adolescents necessiten sentir-se entesos i tenir suport degut als casos d'assetjament que segueix existint cap a persones del col·lectiu (Gómez-Hernández i Pérez-Iglesias, 2017).

Un dels principals problemes de l'època eren les poques publicacions que hi havia en el món editorial espanyol, comparant-lo amb el nord-americà. I per combatre aquesta falta de fons es proposava col·laborar amb associacions, per així fer-ne difusió dels seus materials (Frías Montoya, 1996). Però aquesta falta d'obres disponibles podia ser deguda també a les actituds

d'alguns dels bibliotecaris i els prejudicis que podien tenir cap al col·lectiu en aquell moment (Pérez Iglesias, 1997).

L'any 2006 el grup de treball d'Informació i Documentació Gai, Lèsbica, Bisexual i Transgènere del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya va publicar una investigació on es realitzava la primera anàlisi sobre els materials LGBT a les biblioteques públiques catalanes (Villazán et al., 2006). Un dels objectius era veure si els fons de les biblioteques representa correctament els interessos i necessitats del col·lectiu, per això realitzen una llista amb obres per a tots els públics, tant de ficció com de no-ficció, i es van extreure les dades dels catàlegs de les biblioteques públiques de Catalunya. Entre els resultats d'aquesta anàlisi trobem que hi ha una relació entre l'àrea geogràfica i el nombre d'exemplars que tenen les biblioteques, això fa que els ciutadans que visquin en àrees rurals no sempre puguin trobar unes obres adequades per a les seves necessitats. Així com, la invisibilitat que hi ha cap a les persones trans en la societat, la qual es reflecteix també en les biblioteques al no haver-hi obres disponibles. A més a més, sobre el fons infantil i juvenil els autors van destacar que els va sorprendre positivament la quantitat de documents que estava disponible per a aquests usuaris, tot i així, el nombre segueix sent insuficient.

Finalment, tant en l'article de 2006 com en l'article de Frías Montoya (1996) es pot veure que al llarg dels anys hi ha hagut problemes amb els encapçalaments de matèria utilitzats i en la indexació de les obres, on moltes vegades no reflecteix correctament el contingut de les obres (Villazán et al., 2006). En l'altre article, l'autor descriu que s'hauria de realitzar una revisió dels encapçalaments de matèria utilitzats per aquest tipus de fons, ja que poden fer augmentar l'homofòbia i els prejudicis cap al col·lectiu, com la relació que hi havia en algunes llistes d'encapçalaments de matèria sobre les relacions homosexuals i el VIH/sida (Frías Montoya, 1996).

6.2. Estudis a l'estranger

Internacionalment s'han realitzat més estudis, centrant-se tant en biblioteques públiques com en biblioteques escolars.

Hughes-Hasell, Overberg i Harris (2013) van realitzar un estudi sobre les obres LGBTQ per a adolescents, que estiguessin disponibles a biblioteques escolars d'un estat del sud dels Estats Units. En el mateix any Chapman (2013) va realitzar una anàlisi de les col·leccions LGBT de ficció dirigides a infants i a adolescents en les biblioteques públiques del Regne Unit, a partir de les obres disponibles en 3 biblioteques, qüestionaris a bibliotecaris, focus grups a gent del col·lectiu

i entrevistes a mares i pares que formen part del col·lectiu. En tots dos articles els autors van utilitzar un llistat d'obres per veure si aquestes estaven disponibles a les biblioteques, utilitzant el catàleg. Es va trobar que les biblioteques no tenien suficients recursos LGBT per aquest públic; en les biblioteques escolar això podria suposar un problema pels alumnes perquè podrien arribar a pensar que les seves escoles no són llocs on estan benvinguts.

Com en l'anàlisi realitzada a Catalunya, explicat anteriorment, en l'anàlisi de Hughes-Hassel, Overberg i Harris (2013) també es van trobar diferents errors en els encapçalaments de matèria i que no sempre representen correctament el contingut dels llibres. I en el cas de Chapman (2013), va veure que el nombre d'obres de temàtica trans era molt inferior al d'altres.

Uns anys després, Chapman i Birdi (2016) van publicar un estudi sobre l'anàlisi de les col·leccions LGBTQ de ficció per a adolescents a les biblioteques públiques d'Anglaterra. Va realitzar la investigació també amb un llistat d'obres i realitzant entrevistes a bibliotecaris. Com en totes les anteriors, es va veure que el nombre d'obres era bastant inferior a l'ideal i que el fons disponible es podia millorar. Un dels altres punts rellevants d'aquesta anàlisi és que les autores no han trobat relació entre el pressupost que tenen les biblioteques amb el nombre d'obres, per tant, el pressupost de cada biblioteca no es podria utilitzar com a pretext del poc desenvolupament de les col·leccions LGBT de ficció per a adolescents en les biblioteques.

Cal destacar també l'article de Pikić i Barbarić (2019), on es mostren els resultats d'un qüestionari realitzat a usuaris potencials de biblioteques públiques de Croàcia. En ell es mostra que tant els usuaris com els no usuaris de les biblioteques no creuen que les biblioteques públiques siguin els llocs adequats per buscar obres de temàtica LGBTIQ. Aquestes respostes es deuen al fet que els usuaris potencials no creuen que la biblioteca tindrà els llibres que necessiten, mentre que les vegades que l'han utilitzat hi havia molt poques obres disponibles i la majoria no tenien informació actualitzada.

7. Resultats i discussió de les dades

Com s'ha explicat anteriorment en l'abast, l'anàlisi de la col·lecció es realitza a les biblioteques públiques del Maresme pel fet que la majoria formen part de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la província de Barcelona, i que els municipis poden arribar a ser molt diversos segons la seva localització i població. La comarca del Maresme està formada per 30 municipis, però no totes les biblioteques que donen servei a aquests municipis s'han tingut en compte per a realitzar aquesta investigació per diverses raons:

- Els municipis que no tenen biblioteca pública i que, per tant, utilitzen bibliobús no en formen part. Aquests municipis són: Dosrius, Òrrius, Sant Cebrià de Vallalta i Sant Iscle de Vallalta.
- La biblioteca d'Argentona tampoc forma part d'aquest treball, ja que encara no forma part de la Xarxa.
- La biblioteca del Poblenou de Pineda de Mar tampoc forma part, ja que està actualment tancada per obres de millora i el seu fons no està disponible en el catàleg Aladí.

Finalment, el nombre de biblioteques que s'han analitzat és de 26. En la taula 1 es mostren els municipis i les biblioteques analitzades.

Municipi	Biblioteca
Alella	Biblioteca Ferrer i Guàrdia
Arenys de Mar	Biblioteca Pare Fidel Fita
Arenys de Munt	Biblioteca Antònia Torrent i Martori
Cabrera de Mar	Biblioteca Ilturo
Cabrils	Biblioteca Pública de Cabrils
Caldes d'Estrac	Biblioteca Can Milans
Calella	Biblioteca Can Salvador de la Plaça
Canet de Mar	Biblioteca P. Gual i Pujades
Malgrat de Mar	Biblioteca La Cooperativa
El Masnou	Biblioteca Joan Coromines
Mataró	Biblioteca Pompeu Fabra (Comarcal) (BPF)
	Biblioteca Antoni Comas (BAC)

Montgat	Biblioteca Tirant lo Blanc
Palafolls	Biblioteca Enric Miralles
Pineda de Mar	Biblioteca M. Serra i Moret
Premià de Dalt	Biblioteca Jaume Perich i Escala
Premià de Mar	Biblioteca Martí Rosselló i Lloveras
Sant Andreu de Llavaneres	Biblioteca Sant Andreu de Llavaneres
Sant Pol de Mar	Biblioteca Can Coromines
Sant Vicenç de Montalt	Biblioteca La Muntala
Santa Susanna	Biblioteca Vall d'Alfatà
Teià	Biblioteca de Can Llaurador
Tiana	Biblioteca Can Baratau
Tordera	Biblioteca Tordera
Vilassar de Dalt	Biblioteca Can Manyer
Vilassar de Mar	Biblioteca Ernest Lluch i Martín

Taula 1. Llistat dels municipis i les biblioteques

En l'anàlisi que es podrà llegir a continuació s'ha decidit que s'utilitzaria el nom de cada municipi, i no el de les biblioteques, per facilitar-ne la lectura. En el cas de les biblioteques de Mataró, s'ha inclòs les sigles de cada una per diferenciar-les.

Respecte al llistat de llibres elegits²⁵, es va decidir acotar la col·lecció a la comunitat LGBT (sense tractar la intersexualitat o asexualitat, entre d'altres). També es va decidir que entrarien en el llistat els contes, novel·les, novel·les gràfiques i còmics que estiguessin dirigits a infants i/o adolescents i que estiguessin disponibles físicament en les biblioteques. A part, la data de publicació dels llibres no es va tenir en compte, ja que com els llibres estan disponibles en unes biblioteques que presenten un centre d'interès d'aquesta temàtica, s'ha suposat que no es continuaran tenint llibres antics on es poden presentar estereotips negatius. Per tant, en el llistat de llibres es trobaran 118 títols formats per:

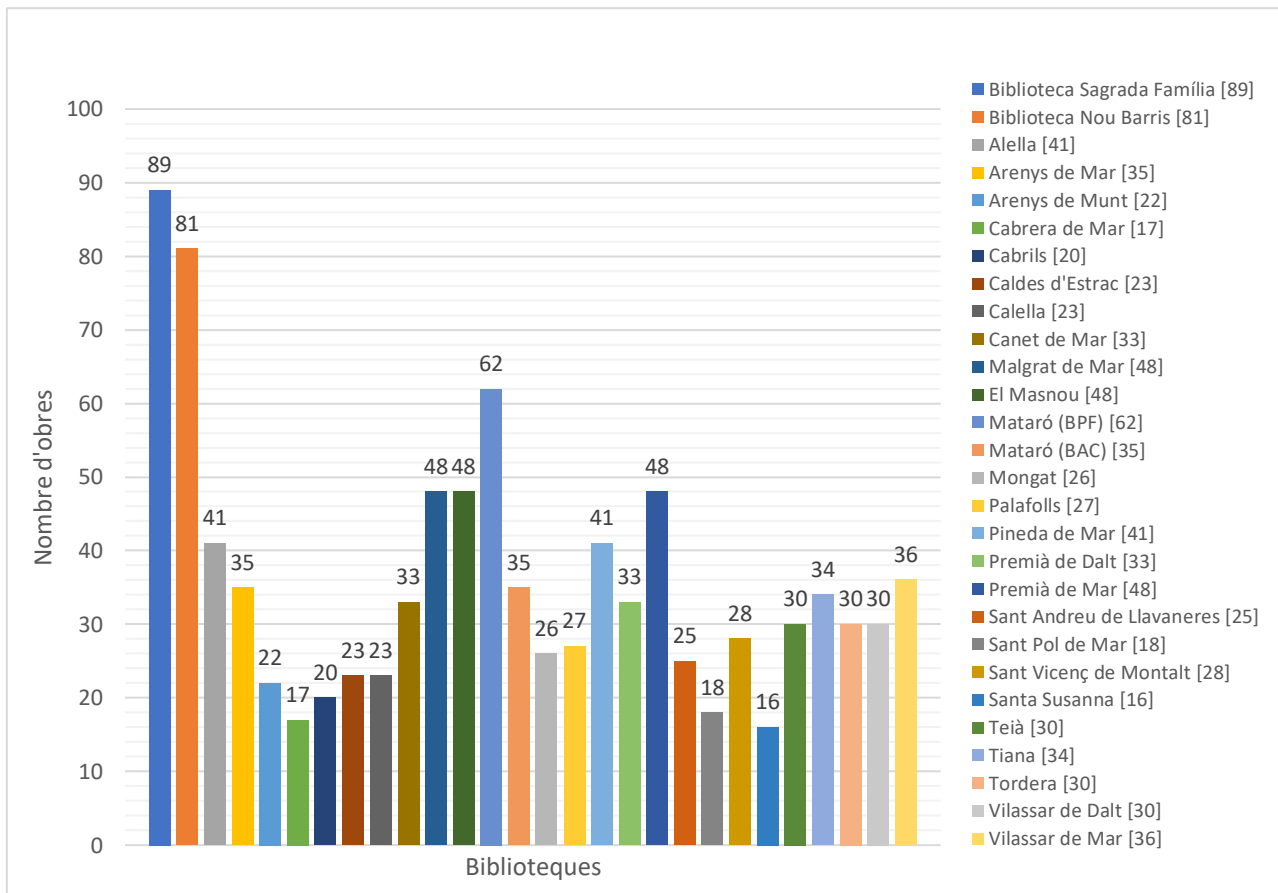
- Literatura de ficció infantil i juvenil on es troben personatges principals o secundaris que formen part de la comunitat LGBT.
- Literatura de ficció infantil i juvenil, principalment en els contes, on es troba diversitat familiar, sempre que algun formi part de la comunitat LGBT.

²⁵ Vegeu l'annex.

- Literatura de ficció infantil i juvenil on es tracti alguna temàtica relacionada amb les persones trans (com a terme paraigua) com, per exemple, els rols de gènere i les identitats sexuals.

7.1. Disponibilitat de les obres

De les 118 obres que formen el llistat, solament 101 estan disponibles, com a mínim, en alguna de les biblioteques del Maresme analitzades. Per tant, el 85,59% dels títols del llistat està present en les biblioteques públiques analitzades, en alguns casos es troba solament en una, mentre que en altres estan pràcticament en totes les biblioteques.

Gràfica 1. Nombre d'obres presents en cada una de les biblioteques analitzades

Entre les 26 biblioteques analitzades hi ha diferències en el nombre d'obres que trobem present en cada una de les biblioteques.

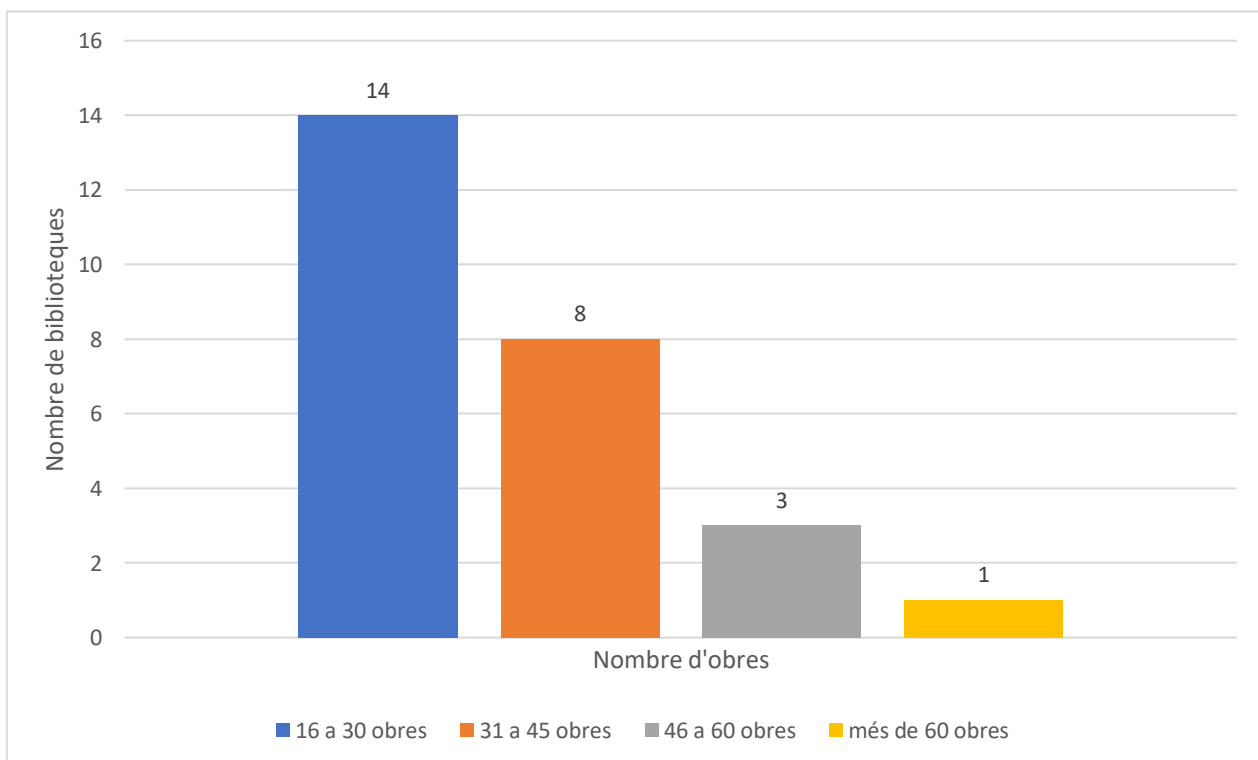
En la gràfica 1 es pot veure que també s'han inclòs el nombre d'obres disponibles en les dues biblioteques de Barcelona (Biblioteca Sagrada Família – Josep M. Ainaud de Lasarte i Biblioteca Nou Barris), per així tenir el seu nombre d'obres com a referència. Com es veu en la gràfica, aquestes dues biblioteques tenen un nombre superior d'obres presents, el qual no seria sorprenent perquè les dues tenen el centre d'interès sobre aquesta temàtica. Per això, els

nombres en aquestes dues biblioteques podrien ser el nombre d'obres presents a aspirar per les altres biblioteques, per a poder oferir un major nombre i varietat de títols sobre aquesta temàtica.

Si s'observen les biblioteques del Maresme analitzades, la biblioteca on es troben més obres disponibles és a la Pompeu Fabra (BPF) de Mataró, el qual també és lògic perquè aquesta biblioteca és la comarcal del Maresme. No obstant ser la biblioteca del Maresme que té més obres presents, solament són el 52,54% de les obres que formen el llistat. I les altres 3 biblioteques amb major nombre són la de Malgrat de Mar, El Masnou i Premià de Mar, tenint 48 obres presents cada una, sent menys del 50% de les obres del llistat (40,67%).

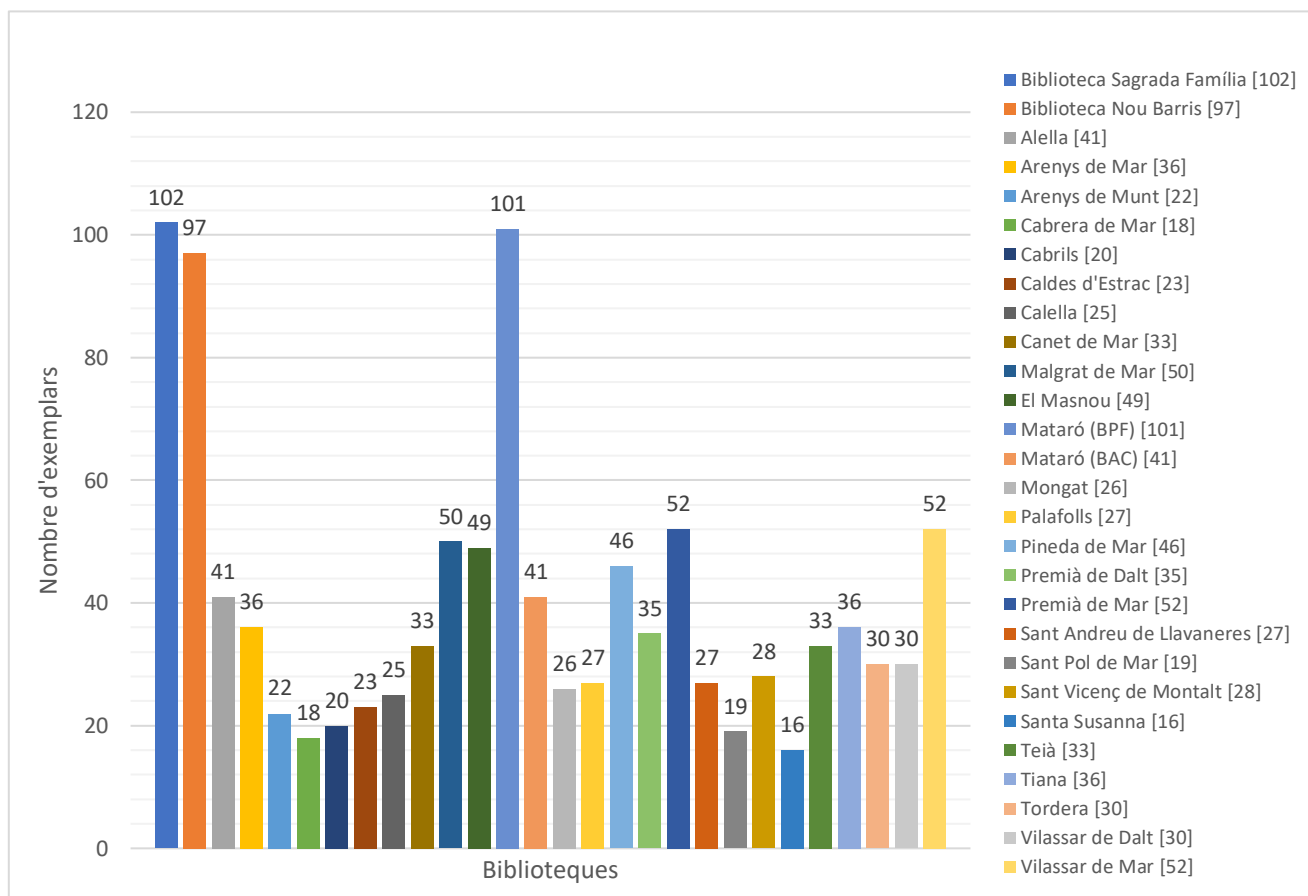
També hi ha un gran nombre de biblioteques que tenen poques obres presents, com la de Santa Susanna, Cabrera de Mar, Sant Pol de Mar i Cabrils, tenint entre 16 i 20 obres. Sent Santa Susanna la biblioteca que té menys obres, la qual presenta un 13,55% de les obres del llistat. Per consegüent, per aconseguir que les seves biblioteques tinguessin un nombre semblant a les dues biblioteques de referència elegides, haurien de quadruplicar el nombre d'obres disponibles.

Positivament, això representa que totes les biblioteques tenen almenys 16 obres de ficció de temàtica LGBT per a infants i/o adolescents en el seu fons, i sent un canvi respecte a l'anàlisi realitzada fa quasi quinze anys (Villazán et al., 2006), on el 50% de les biblioteques de Catalunya tenia menys de 10 obres presents en les seves biblioteques.

Gràfica 2. Nombre de biblioteques pel nombre d'obres presents

La mitjana d'obres presents a les biblioteques públiques del Maresme és de 31,88 obres. Com es pot veure en la gràfica 2, més de la meitat de les biblioteques tenen presents de 16 a 30 obres, per tant, hi ha 12 biblioteques (46,15%) que presenten més obres que la mitjana.

Gràfica 3. Nombre d'exemplars presents en cada una de les biblioteques analitzades

En la gràfica 3 es pot veure el nombre d'exemplars que té cada biblioteca de les obres del llistat.

La biblioteca comarcal del Maresme (Mataró (BPF)) presenta tants exemplars d'aquestes obres com les biblioteques públiques utilitzades de referència de Barcelona. De les dades extretes del catàleg, es veu que de les 62 obres presents a Mataró (BPF), 26 d'aquestes tenen 2 o més exemplars, raó per la qual es tenen tants exemplars.

Per contra, l'altra biblioteca de Mataró (BAC) presenta solament una diferència de 6 del nombre d'exemplars al nombre d'obres, dades que són bastant semblants a les d'altres biblioteques de la comarca.

Així doncs, és possible que la gran pujada en el nombre d'exemplars de la biblioteca de Mataró (BPF) sigui donada al ser la biblioteca comarcal, i no pel municipi on està situada.

També destacar el cas de Vilassar de Mar, on la biblioteca té 52 exemplars (16 de diferència amb el nombre d'obres) i, per les dades que es tenen disponibles, no es troba cap explicació en concret.

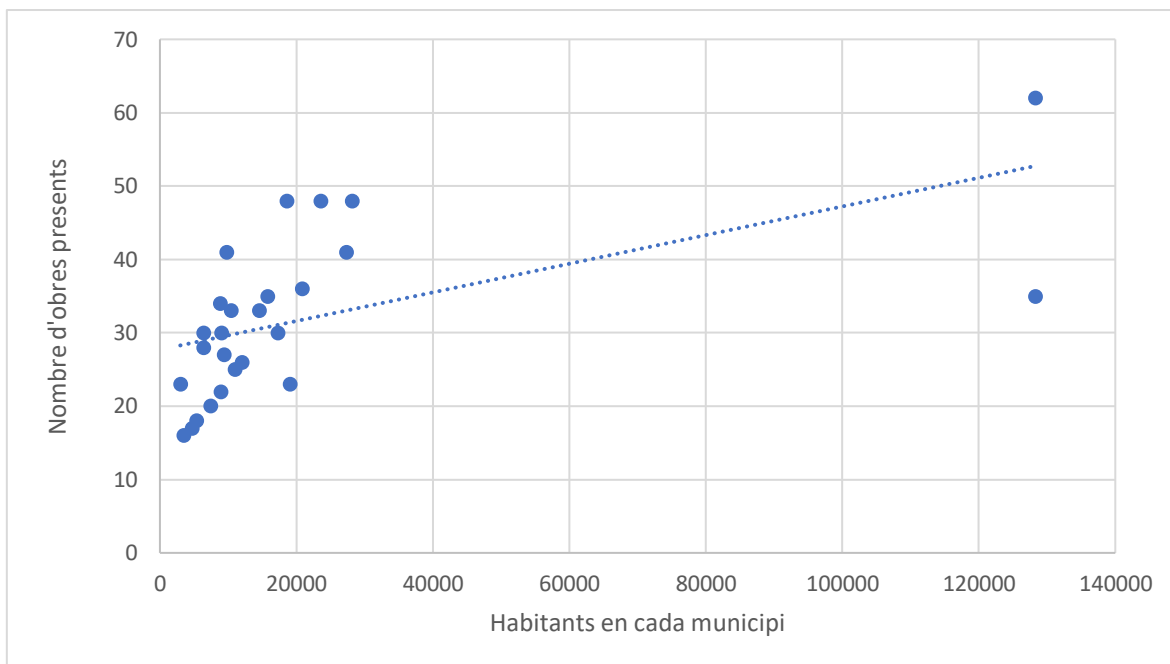
En el cas de les altres biblioteques públiques del Maresme, la diferència màxim entre les obres presents i el nombre d'exemplars és solament de 6. Havent-hi 11 biblioteques (Alella, Arenys de Munt, Cabriels, Caldes d'Estrac, Canet de Mar, Mongat, Palafolls, Sant Vicenç de Montalt, Santa Susanna, Tordera i Vilassar de Dalt) que solament tenen 1 exemplar per cada obra present del llistat analitzat.

La mitjana d'exemplars presents a les biblioteques públiques del Maresme és de 35,23, però com es pot veure en la gràfica 3, 16 de les 26 biblioteques no arriba a aquest nombre d'exemplars.

La diferència de la mitjana dels exemplars a la mitjana del nombre d'obres presents és inferior a 4 (de 35,23 a 31,88). Veient el gran nombre de biblioteques que tenen com a màxim 1 exemplar de diferència entre la gràfica 1 i la gràfica 3, s'observa clarament que les biblioteques públiques del Maresme no solen tenir més d'un exemplar per obra, almenys en la temàtica LGBT.

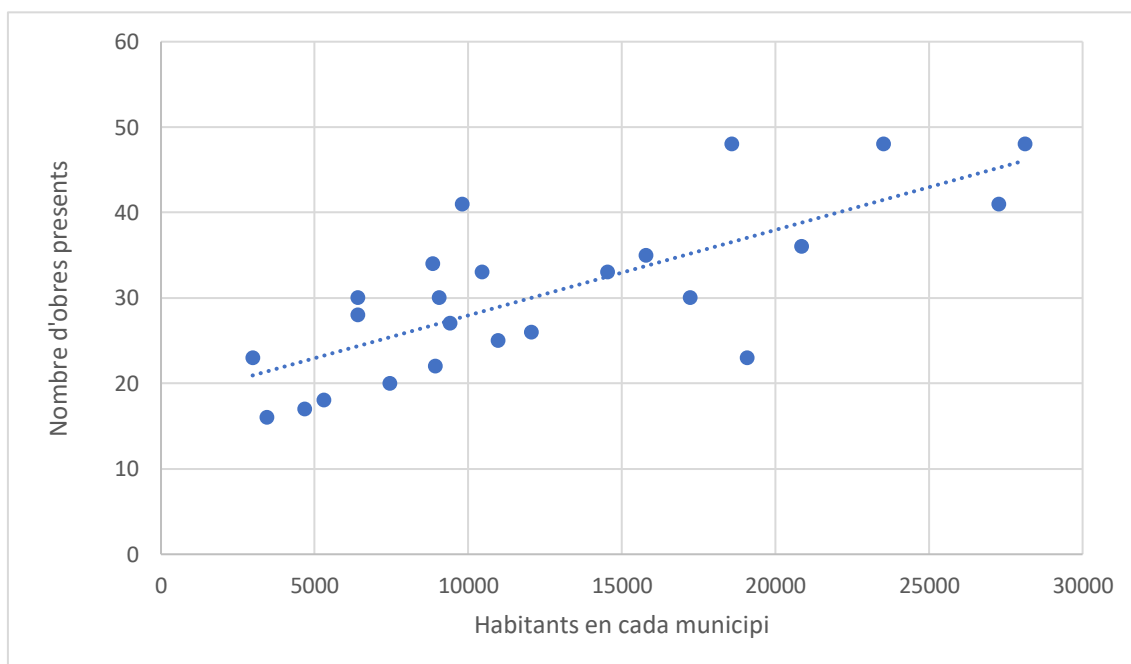
7.2. Obres presents respecte als usuaris potencials

Com totes les biblioteques analitzades formen part d'una mateixa xarxa de biblioteques públiques, la principal diferència seria els seus usuaris potencials, és a dir, la població del municipi al qual donen servei. Per aquesta raó, s'ha decidit veure si existeix alguna correlació entre el nombre d'obres presents en aquestes biblioteques i els seus usuaris potencials.

Gràfica 4. Correlació entre el nombre d'obres presents i els habitants de cada municipi

En la gràfica 4 es pot observar que existeix una correlació positiva entre el nombre d'obres presents i els habitants del municipi en la comarca del Maresme. Si no es conten les dues biblioteques de Mataró, ja que el nombre d'habitants és molt superior al dels altres municipis, la correlació és més fàcil de visualitzar (gràfica 5). També és rellevant dir que aquesta correlació existeix sense causalitat perquè per molt que el nombre d'usuaris potencials s'incrementi, el nombre d'obres no augmentarà si els bibliotecaris no decideixen realitzar compres d'obres d'aquesta temàtica.

Gràfica 5. Correlació entre el nombre d'obres presents i els habitants de cada municipi (menys Mataró)

Per poder observar millor la correlació que existeix i el cas de cada municipi en concret s'ha realitzat la següent taula 2:

Municipis pel nombre d'habitants	Biblioteques pel nombre d'obres
Mataró [128265]	Mataró (BPF) [62]
Mataró [128265]	Premià de Mar [48]
Premià de Mar [28119]	El Masnou [48]
Pineda de Mar [27272]	Malgrat de Mar [48]
El Masnou [23515]	Pineda de Mar [41]
Vilassar de Mar [20837]	Alella [41]
Calella [19059]	Vilassar de Mar [36]
Malgrat de Mar [18579]	Mataró (BAC) [35]
Tordera [17216]	Arenys de Mar [35]
Arenys de Mar [15776]	Tiana [34]
Canet de Mar [14526]	Canet de Mar [33]
Montgat [12041]	Premià de Dalt [33]
Sant Andreu de Llavaneres [10968]	Tordera [30]
Premià de Dalt [10448]	Vilassar de Dalt [30]
Alella [9801]	Teià [30]
Palafolls [9405]	Sant Vicenç de Montalt [28]
Vilassar de Dalt [9043]	Palafolls [27]
Arenys de Munt [8931]	Mongat [26]
Tiana [8840]	Sant Andreu de Llavaneres [25]
Cabrils [7439]	Calella [23]
Sant Vicenç de Montalt [6407]	Caldes d'Estrac [23]
Teià [6397]	Arenys de Munt [22]
Sant Pol de Mar [5299]	Cabrils [20]
Cabrera de Mar [4680]	Sant Pol de Mar [18]
Santa Susanna [3446]	Cabrera de Mar [17]
Caldes d'Estrac [2982]	Santa Susanna [16]

Taula 2. Municipis i biblioteques ordenades pel nombre d'habitants i el nombre d'obres

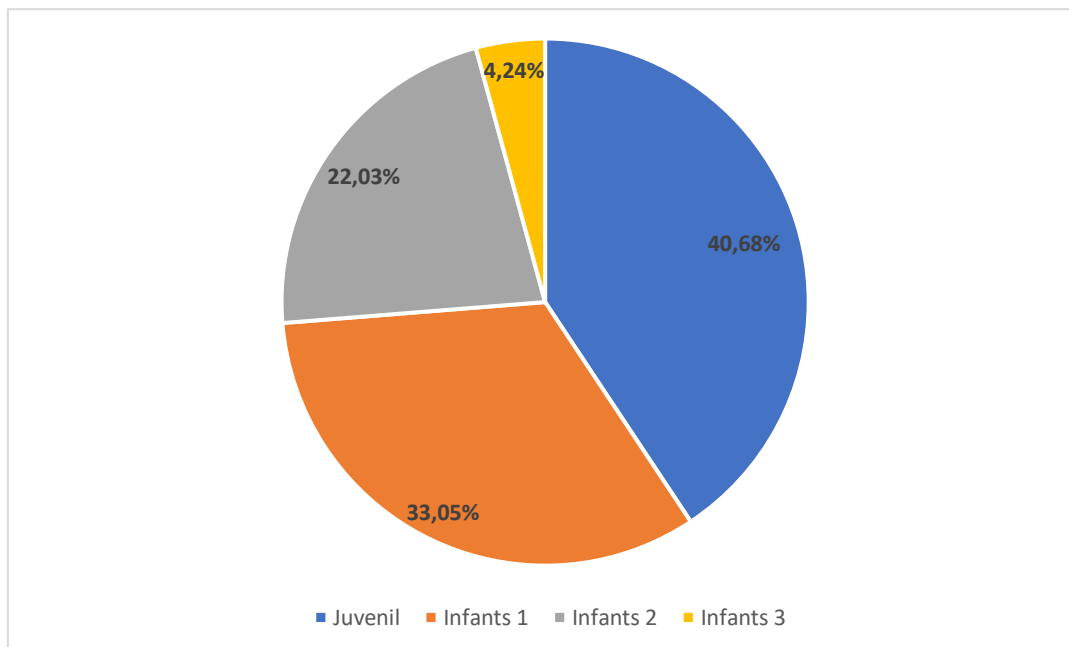
Els valors més atípics d'aquesta correlació són els de Malgrat de Mar, Alella i Calella. En el cas de Malgrat de Mar i Alella, les dues biblioteques d'aquests municipis tenen un nombre superior d'obres respecte a la línia de tendència, mentre que Calella presenta un nombre bastant inferior a la tendència.

A més a més, també destaca una de les biblioteques públiques de Mataró (BAC), la qual també té un nombre inferior d'obres respecte als seus habitants. Això pot tenir relació amb la biblioteca comarcal del mateix municipi (Mataró (BPF)), ja que aquesta última ja presenta un nombre superior d'obres respecte a altres biblioteques de la mateixa comarca, i que llavors en la biblioteca de Mataró (BAC) no trobin la necessitat d'incrementar el nombre d'obres.

Dues de les altres biblioteques que també destaquen favorablement són les biblioteques de Tiana i El Masnou, les quals estan bastant més per sobre de la línia de tendència que altres biblioteques.

7.3. Obres presents en relació al seu públic i la temàtica

Fins ara, en el present estudi, s'ha realitzat l'anàlisi de les obres de ficció per a adolescents i infants de forma general, però també interessa saber la divisió d'obres disponible per a cada públic en concret²⁶.

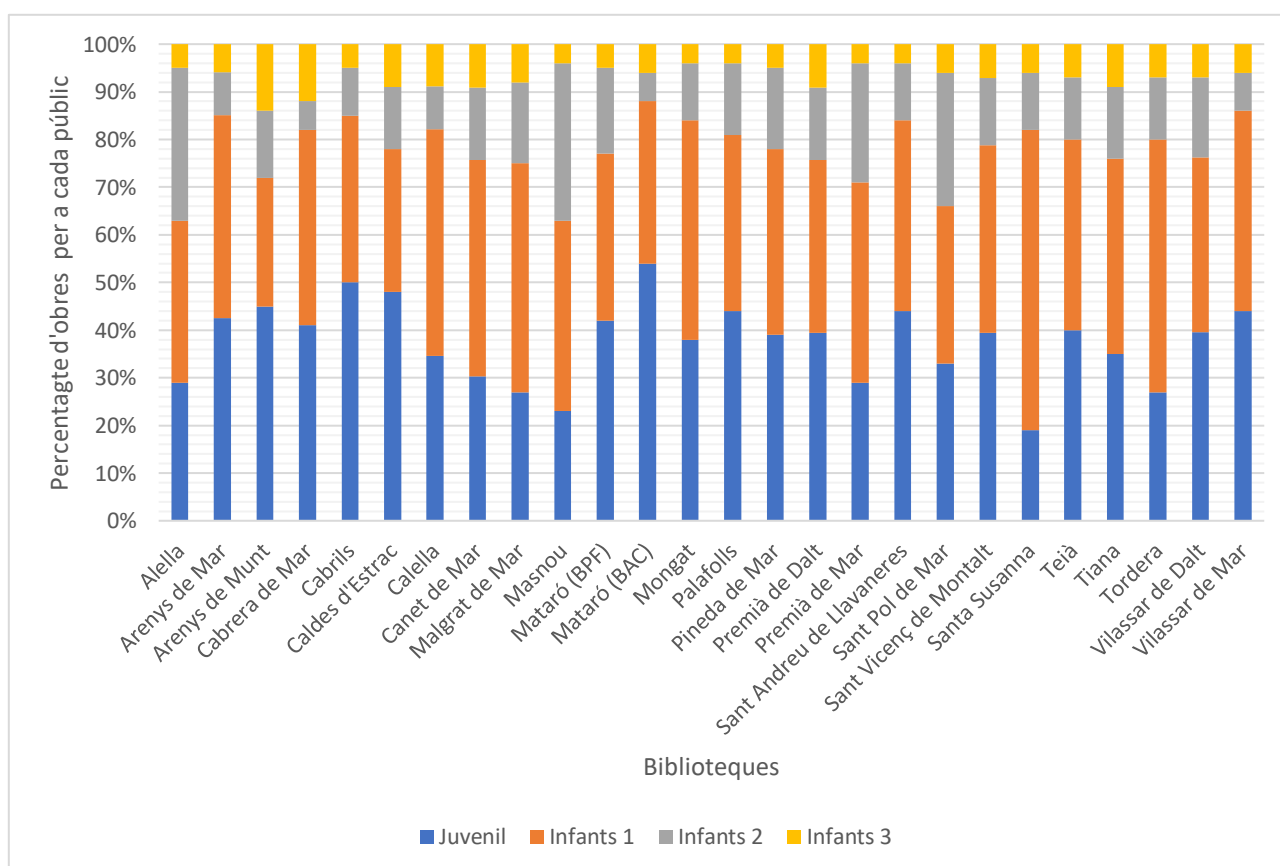
Gràfica 6. Divisió de les obres del llistat pel públic destinatari

²⁶ Els càlculs d'aquest apartat s'han realitzat a partir dels percentatges de cada una de les biblioteques, per tant, s'ha de tenir en compte que si una biblioteca té un percentatge major en els llibres juvenils, respecte a una altra biblioteca, no vol dir que tingui un major nombre d'obres, sinó que representa el percentatge respecte al total d'obres de la mateixa biblioteca.

El llistat realitzat a partir de les obres de la Biblioteca Sagrada Família – Josep M. Ainaud de Lasarte i de la Biblioteca Nou Barris no està creat tenint un nombre equitatiu d’obres per als diferents públics estudiats, com es pot veure en la gràfica 6. Això pot ser una representació de la realitat del mercat editorial i l’oferta d’obres de ficció per a cada públic.

Dels 118 títols, un 40,68% (48 títols) són de literatura juvenil, un 33,05% (39 títols) per a infants menors de 6 anys, un 22,03% (26 títols) per a infants de 7 a 10 anys i un 4,24% (5 títols) per a infants d’11 a 13 anys²⁷.

Com s’ha mencionat, el nombre d’obres pot ser una representació del món editorial. En aquest cas, els infants d’11 a 13 anys són els que tenen un menor nombre d’obres, això podria estar condicionat que és l’etapa final en la classificació infantil de les biblioteques, mentre que en altres casos els llibres dirigits a adolescents són per majors de 12 anys. Per consegüent, és possible que alguns llibres que podrien estar dirigits a aquell públic estiguin classificats com a juvenils.

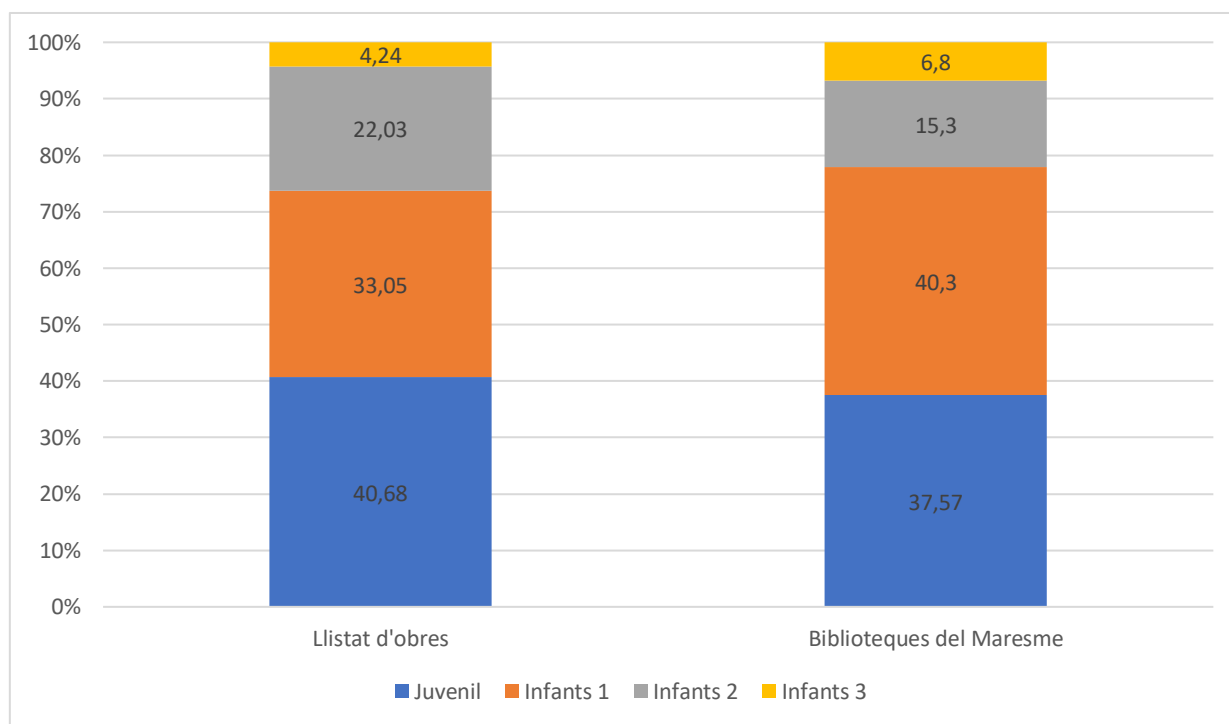

Gràfica 7. Percentatge d’obres per a cada tipus de públic en les biblioteques públiques del Maresme

²⁷ La divisió utilitzada per edats és la divisió que se segueix actualment en les biblioteques de la província de Barcelona.

S'ha analitzat si aquests percentatges segueixen el mateix patró en les biblioteques públiques del Maresme. I com es pot observar en la gràfica 7, en totes les biblioteques més del 60% del nombre d'obres correspon als llibres de ficció juvenils i els d'infants 1. En conseqüència, el 40% restant està dividit entre infants 2 i infants 3.

Si s'observa en més detall i es calcula la mitjana, trobem que el 40,30% de les obres serien destinades als infants menors de 6 anys, un 37,57% al públic juvenil, un 15,30% als infants entre 7 i 10 anys i, finalment, un 6,80% als infants entre 11 i 13 anys²⁸. En comparar aquests nombres amb els de les biblioteques de Barcelona, es pot observar que les obres pels adolescents i els infants menors de 6 anys segueixen sent majoritàries, encara que els percentatges són diferents. En el cas de les obres per a infants de 7 a 10 anys, en el Maresme hi ha un percentatge menor, i per les obres d'infants d'11 a 13 anys el percentatge del total és major.

Gràfica 8. Comparació dels percentatges de les obres per a cada tipus de públic

No obstant aquesta diferència en els percentatges, en la gràfica 8 es pot veure que la tendència del percentatge de les obres totals disponibles per a cada tipus de públic és bastant semblant. I en tenir solament un llistat de 118 títols, la diferència en el percentatge pot ser degut a un parell de llibres. Per tant, de manera generalitzada, es pot veure que el públic que tindria menys obres disponibles a les biblioteques públiques serien els infants entre 11 i 13 anys, seguit dels infants entre 7 i 10 anys.

²⁸ La suma dels percentatges no arriba al 100% degut al truncament dels percentatges.

En centrar-se en algunes biblioteques en específic de la gràfica 6, s’observa que en dues de les biblioteques (Alella i Sant Pol de Mar) la diferència en el percentatge és molt menor entre les obres per al públic juvenil, infants 1 i infants 2, però les obres d’infants 3 segueixen sent moltes menys. En el cas de Santa Susanna, el 63% de les obres està dirigida als infants entre 7 i 10 anys, mentre que els públics tenen dividit el 37% restant. També es destaquen les biblioteques d’Arenys de Munt i de Cabrera de Mar, les quals tenen un percentatge superior (14% i 12%, respectivament) per les obres d’infants a 11 i 13 anys.

I si relacionem la divisió per públic amb els 10 llibres més presents a la biblioteca, podem veure que coincideix amb la divisió general dels llibres de les biblioteques públiques del Maresme:

Autor	Títol	Nombre de biblioteques on està present
Palomas, Alejandro	Un fill	24
Bruel, Christian	Julia, la nina que tenia sombra de chico	23
Bechdel, Alison	Fun home: un tragicòmic familiar	22
Cruchaudet, Chloré	Degenerado: inspirado en la historia real de Paul Grappe	22
Turin, Adela	Rosa Caramel	22
Levithan, David	Dos chicos besándose	21
Díaz Reguera, Raquel	Hi ha res més avorrit que ésser una princesa rosa?	21
Canyet, Glòria	Famílium XXI: [conte-joc sobre la diversitat familiar]	20
Walliams, David	El noi del vestit	20
Walton, Jessica	Ara em dic Joana: una història sobre el gènere i l’amistat	20

Taula 3. Els 10 títols més presents a les biblioteques públiques del Maresme

Si dividim aquests 10 títols per al públic al qual està dirigit es pot veure que 4 de les obres estan dirigides als adolescents, 1 als infants entre 11 i 13 anys, 2 als infants entre 7 i 10 anys, i 3 als infants menors de 6 anys.

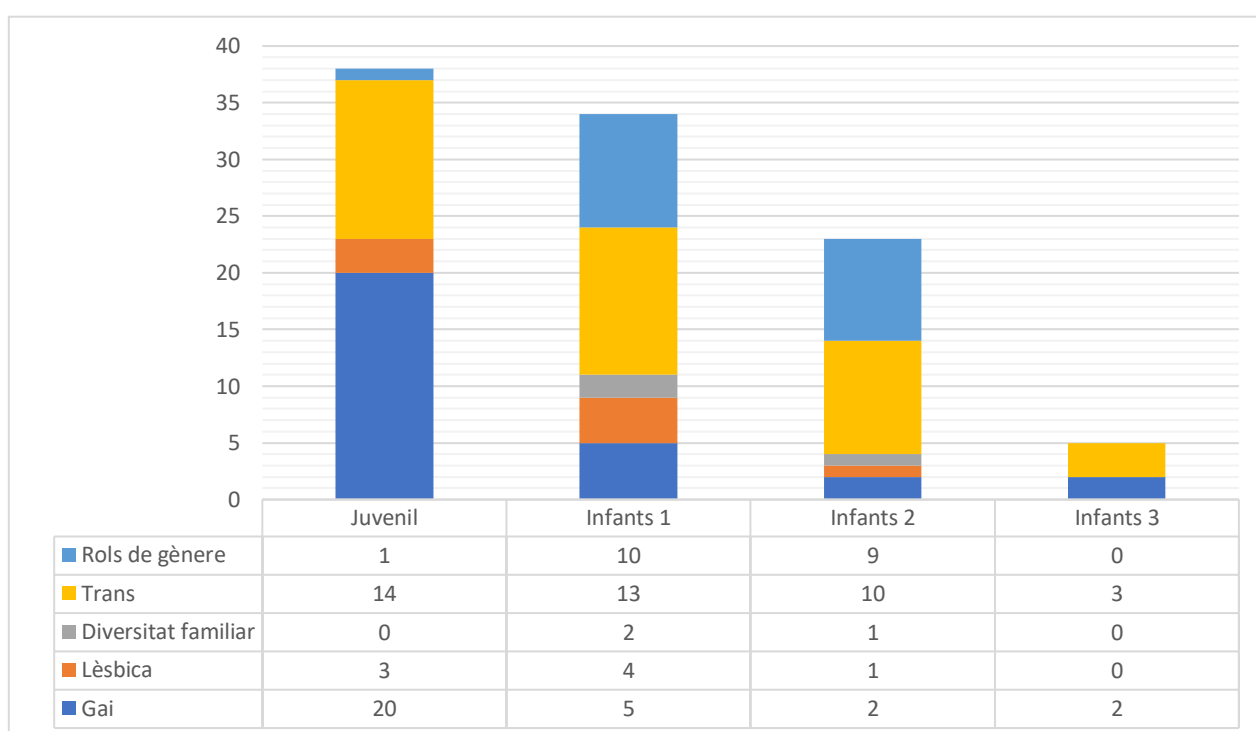
En observar quines són les biblioteques que no tenen presents aquestes obres, es veu que les biblioteques de Sant Pol de Mar i de Santa Susanna són les dues que en tenen menys (faltant-ne 6 i 4 respectivament).

D'altra banda, les biblioteques de Malgrat de Mar, Mataró (BPF), Sant Vicenç de Montalt i Vilassar de Mar tenen totes les obres d'aquest llistat presents. Altres biblioteques, com les

d'Alella, Arenys de Mar, Arenys de Munt, Canet de Mar, El Masnou, Premià de Dalt, Tordera i Vilassar de Dalt solament els si faltaria 1 de les obres.

Cal destacar que d'aquestes biblioteques, les quals tenen totes o quasi totes les obres presents, totes menys les d'Arenys de Munt i Vilassar de Mar, estan per sobre la línia de tendència en la correlació vista anteriorment (gràfica 4 i 5) del nombre d'obres i usuaris potencials.

A la resta de les biblioteques els si faltarien dues o tres obres d'aquest llistat. Per tant, aquest llistat de les obres més presents a les biblioteques, també coincideix bastant amb la línia de tendència explica anteriorment, encara que havent-hi alguns punts atípics (Arenys de Munt i Vilassar de Mar).

Gràfica 9. Temàtiques específiques que es poden trobar en les obres depenent del seu públic

Cal destacar i diferenciar també les temàtiques que tracten les obres, i no pas tenir solament en compte el públic al qual està dirigit, ja que és important que la pròpia diversitat en el col·lectiu LGBT estigui reflectida en les obres.

En la gràfica 9 es pot apreciar el nombre exacte d'obres en cada temàtica a la qual pertanyen i el públic al qual es dirigeixen, agafant com a base els 101 títols del llistat que estan disponibles a les biblioteques del Maresme. Aquesta divisió de temàtiques²⁹ està realitzada a partir de la

²⁹ El terme de diversitat familiar s'ha utilitzat quan en l'obra es mostren diverses famílies i que, per tant, es podria classificar tant com a temàtica gai com lèsbica. El terme de rols de gènere s'ha utilitzat en aquest cas per diferenciar completament les obres que tracten de persones trans, de les obres que parlen dels rols de gènere.

divisió pròpia dels catàlegs interns dels centres d'interès de Barcelona, els encapçalaments de matèria utilitzats, la informació disponible de les obres a Internet i els coneixements propis de les obres.

Com es pot veure, no existeix cap obra classificada com a temàtica bisexual en cap dels públics. A més a més, les obres lèsbiques també es troben en una quantitat inferior de les gais, sobretot en el cas de les obres juvenils on aquestes últimes són més del 50% del total. En el cas de les obres trans, hi ha un nombre bastant semblant per a tots els públics, menys en el cas dels infants 3.

7.4. Encapçalaments de matèria de les obres

A l'hora d'observar els encapçalaments de matèria utilitzats per a cada una de les obres s'ha vist que la indexació no sol ser regular. Dels 118 títols buscats del llistat, 24 no presentaven cap matèria. Els 94 títols restants van ser indexats amb els encapçalaments nombrats a continuació, sent els de la taula 4 els que més s'han utilitzat.

Encapçalament de matèria	Cops utilitzat
Homosexualitat	22
Transsexualitat	19
Rol sexual	14
Tolerància	8
Mares lesbianes	6
Lesbianisme	5
Igualtat entre els sexes	5
Identitat sexual	4
Família	4
Sida	3
Pares homosexuals	2
Orientació sexual	2
Transvestisme	2
Assetjament a l'escola	2
Autoestima	2

Taula 4. Els 15 encapçalaments de matèria més utilitzats

A part d'aquests 15 termes utilitzats³⁰, també hi ha altres com “valentia”, “discriminació”, “pares i fills”, “convivència”, “emocions”, “por” i “educació en valors” utilitzats cada un una vegada. A més a més, en alguns contes s’han utilitzat els encapçalaments de matèria “gossos”, “peixos” i “pingüins”, ja que en els contes surten aquests animals com a personatges, però aquests no representen el contingut temàtic.

En definitiva, com es pot veure, els encapçalaments de matèria no sempre són els més idonis per les obres, ni són elegits de manera regular. Per exemple, en els casos de les obres que tracten sobre diversitat familiar algunes obres van ser indexades amb la matèria “família”, altres “mares lesbianes”, “pares homosexuals” i d’altres com a “tolerància”, el qual pot suposar un problema a l’hora de recuperar les obres sobre aquesta temàtica.

³⁰ En la indexació van utilitzar tant aquests encapçalaments de matèria escrits, com les diferents subdivisions (-- còmics, -- novel·les, -- contes, etc.), però no s’han descrit al no ser rellevant per aquest tema en específic.

8. Conclusions

A partir de les dades recol·lectades, la seva posterior anàlisi, i el marc de referència estatal del qual es parteix, s'han arribat a conclusions explicades a continuació.

Com en els altres estudis realitzats a Espanya i a l'estranger, s'ha pogut veure el poc nombre d'obres de temàtica LGBT està disponibles en les biblioteques públiques. En el cas del Maresme, si no es té en compte la biblioteca comarcal, cap de les biblioteques supera les 50 obres disponibles. Aquest nombre segueix sent baix per a tenir una representació real de tot el col·lectiu, però és una millora respecte a l'estudi realitzat l'any 2006 (Villazán et al., 2006), on cap d'aquestes biblioteques tenia més de 34 obres disponibles.

Com s'ha pogut observar, existeix una correlació entre usuaris potencials i les obres disponibles d'aquesta temàtica a cada biblioteca. Per consegüent, els municipis amb menys habitants són els que tenen menys obres disponibles. Tant municipis de costa, com de muntanya presenten aquesta correlació, i no sembla que la localització dintre de la comarca influeixi en el nombre total d'obres disponibles.

És possible que el nombre d'obres presents es degui al pressupost que té cada biblioteca, que dependrà del nombre d'usuaris potencials que tenen i les decisions de cada ajuntament. Però s'ha de tenir en compte que les biblioteques també reben paquets d'obres de la Diputació de Barcelona i que, per tant, els serveis centrals també han de tenir en compte aquestes diferències i intentar que totes les biblioteques tinguin obres que responguin a les necessitats dels diferents públics.

A l'hora de conèixer la divisió per públics i temàtiques de les obres, s'ha vist que la divisió existent no és equitativa. En el cas del públic, les biblioteques tenien aproximadament la mateixa distribució, però hi havia un problema major amb les obres dirigides als infants entre 11 i 13 anys. Com s'ha explicat anteriorment, pot ser degut a les diferències en les classificacions per edats o del mateix mercat editorial, però això seria objecte d'algun altre estudi.

En el cas de les temàtiques, s'ha vist que les obres de temàtica trans comencen a estar més presents a les biblioteques i que és tractada en totes les edats. Aquest augment d'obres és important, ja que estarà relacionat amb l'augment de la visibilitat de les persones trans en la societat al llarg dels últims anys, en relació amb la nul·la presència que tenien aquestes obres en l'estudi de fa quinze anys (Villazán et al., 2006).

Cal recordar la nul·la representació de la bisexualitat que s'ha trobat en les obres. Això pot ser degut al fet que realment no hi ha cap obra que tracti aquest col·lectiu o que sí que existeixin

algunes obres que la tractin, però si en la major part de l'obra els personatges es troben en una relació homosexual, és possible que s'hagin utilitzat les matèries 'homosexualitat' o 'lesbianisme'. Aquesta falta d'obres sobre la bisexualitat comporta una major invisibilitat d'aquesta part del col·lectiu cap a tots els usuaris que utilitzin les biblioteques i, per tant, s'hauria d'estudiar quin és el problema real d'aquest buit.

Centrant-se en la indexació de les obres, s'ha vist clarament que no tots els encapçalaments de matèria són els adequats pel contingut de les obres i que la indexació és inconsistent. S'ha de tenir en compte que si una obra s'indexa incorrectament una vegada (i no s'actualitza), totes les biblioteques que tinguin la mateixa obra tindran el mateix error en el registre, ja que comparteixen el mateix catàleg. Aquest ja era un problema existent fa més d'una dècada (Villazán et al., 2006), el qual s'hauria d'analitzar correctament perquè no hi hagi problemes en el futur en la recuperació d'aquestes obres.

Tanmateix, cal destacar que el nombre d'obres bàsiques de temàtica LGBT elegides era de 118, les quals eren les que estaven disponibles en les dues biblioteques de referència elegides. Possiblement en el mercat editorial existeix un nombre més elevat d'obres d'aquesta temàtica que no s'han tingut en compte per a la investigació. Altrament, durant la recollida de dades s'han tingut diverses percepcions sobre els idiomes de les obres, com que, generalment, els contes pels més petits solien estar disponibles en català i els juvenils en castellà. Per això, una de les línies d'investigació futures podria ser de l'anàlisi del mercat editorial català i/o castellà en relació amb les obres disponibles a les biblioteques.

Altres línies d'investigació pel futur poden anar relacionades amb la difusió que en realitzen les biblioteques d'aquest fons o si en realitzen activitats, principalment durant l'Orgull LGBT. Així com realitzar-ne un estudi qualitatiu amb els punts de vista dels usuaris d'aquestes biblioteques que formen part del col·lectiu o dels mateixos bibliotecaris que hi treballen. Fins i tot, augmentar el nombre de biblioteques per a realitzar l'anàlisi present a totes les biblioteques de la província de Barcelona.

Per últim, s'ha de tenir en compte que tot hi la presència de persones del col·lectiu LGBT en novel·les, contes, còmics, entre d'altres, aquestes segueixen sent obres de literatura de ficció normal i, per tant, han d'estar disponibles en qualsevol biblioteca pública. Encara més si amb la disponibilitat de les obres s'ajuda a un dels públics més vulnerables, com ho són els infants i adolescents, a acceptar la seva diversitat sexual i de gènere i a lluitar contra l'estigmatització que encara hi ha present. I com s'ha pogut veure, les biblioteques públiques del Maresme tenen

encara un llarg camí per recórrer, però cada vegada en som més conscients i es va en la direcció correcta.

9. Bibliografia

- Andrés-Vázquez, T. i González-Teruel, A. (2015). Information behaviour of lesbians, gays, bisexuals and transsexuals (LGBT). *LGBTQI Empowering Realities. Challenging Homophobia & Transphobia*, 4. Recuperat de http://eprints.rclis.org/24616/1/Andres_GT.pdf
- Bittner, R., Ingrey, J. i Stamper, C. (2016). Queer and trans-themed books for young readers: a critical review. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 37(6), 948–964. <https://doi.org/10.1080/01596306.2016.1195106>
- Blázquez, F. A. (2005). Sobre la literatura en la adolescencia. *Zona Próxima*, 6, 130–145. Recuperat de <http://rcientificas.uninorte.edu.co/index.php/zona/article/viewArticle/1736>
- Chapman, E. i Birdi, B. (2016). "It's woefully inadequate": Collections of LGBTQ* fiction for teens in English public library services. *Journal of Research on Libraries and Young Adults*, 7(1). Recuperat de <http://eprints.whiterose.ac.uk/96266/>
- Chapman, E. L. (2013). No more controversial than a gardening display? provision of LGBT-related fiction to children and young people in U.K. public libraries. *Library Trends*, 61(3), 542–568. <https://doi.org/10.1353/lib.2013.0010>
- Frías Montoya, J. A. (1996). Homosexualidad, lesbianismo y servicios bibliotecarios. *Educación y Biblioteca*, 8(69), 48. Recuperat de https://gredos.usal.es/bitstream/handle/10366/113255/EB08_N069_P48.pdf?sequence=1
- Gómez-Hernández, J.-A. i Pérez-Iglesias, J. (2017). Cultura LGTBI en las bibliotecas públicas españolas. Diálogo a propósito de las nuevas leyes de igualdad. *Anuario ThinkEPI*, 11, 95–108. <https://doi.org/10.3145/thinkepi.2017.13>
- Hughes-Hassell, S., Overberg, E. i Harris, S. (2013). Lesbian, gay, bisexual, transgender, and questioning (LGBTQ)-themed literature for teens: Are school libraries providing Adequate collections? *School Library Research*, 16, 1–18. Recuperat de <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1012828.pdf>
- IFLA. (2013). *Directrius de l'IFLA per al servei de les biblioteques públiques*. Recuperat el 28 de maig de 2020 de <http://www.cobdc.org/publica/directrius/sumaris.html>

- IFLA, UNESCO (1994). *Manifest de la Biblioteca Pública de l'IFLA/UNESCO*. Recuperat el 28 de maig de 2020 de <https://www.ifla.org/files/assets/public-libraries/publications/PL-manifesto/pl-manifesto-ca.pdf>
- Ley 10/2007, de 22 de junio, de la lectura, del libro y de las bibliotecas, BOE 150 § 27140 a 27150 (2007). Recuperat de <https://www.boe.es/eli/es/l/2007/06/22/10>
- Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya, DOGC 1727 § (1993). Recuperat de <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/1993/03/18/4>
- Pérez Iglesias, J. (1997). Salir del armario para entrar en las estanterías: servicios bibliotecarios para gays y lesbianas. *Educación y Biblioteca*, 9(81), 20–25. Recuperat de https://gredos.usal.es/bitstream/handle/10366/113401/EB09_N081_P20-25.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Pikić, A. i Barbarić, A. (2019). Public Libraries in the Eyes of the LGBTIQ Community: The Case of Croatia. *Public Library Quarterly*, 39(2), 115–139. <https://doi.org/10.1080/01616846.2019.1621735>
- Sánchez, E. i Sancho, E. (2019). El centre d'interès «Identitats trans i gènere» de la Biblioteca Nou Barris. *Item: Revista de Biblioteconomia i Documentació*, 67, 50–61.
- Villazán, G., Burguillos, F., Calvo, J. C., Duarte, G., Sola Medina, À., Estrugas, G., Triguero, V., Moreno Lanza, F., Cosials, À., Esteban, J. i Arredondo, D. (2006). Desmuntant armaris: estudi dels materials GLBT a les biblioteques públiques catalanes. *10es Jornades Catalanes d'Informació i Documentació: Barcelona World Trade Center, 25 i 25 de Maig de 2006*, 497–524. Recuperat de <http://www.cobdc.org/grups/qdoc/qdocJornades2006.pdf>

Annex

Obres infantil 1

Autor(s)	Títol	Editorial	Any de publicació
Andrés, José Carlos ; Hernández, Natalia	Mi papá es un payaso = My dad is a clown	Egales	2013
Boutignon, Béatrice	Cada familia a su aire: el gran libro de las pequeñas diferencias	Grupo 5 ; Hotel Papel	2015
Cormand, Bernat	Els dies feliços	A Buen Paso	2018
Díaz Reguera, Raquel	Hi ha res més avorrit que ésser una princesa rosa?	Thule	2010
Dios, Olga de.	Monstruo Rosa	Apila	2014
Fitó, Yolanda ; Pierola, Mabel	La Laura té dues mares	Bellaterra	2015
Flamant, Ludovic	Les nines són per a les nenes	Tramuntana	2017
García, Nerea	Yo soy Mia	Bellaterra	2016
Gaudes, Belén	Benito y su carrito	Cuatro Tuercas	2017
Gaudes, Belén	Teresa no quiere ser princesa	Cuatro Tuercas	2017
González, Álex; Cormand, Bernat	El nen perfecte	SD	2013
Gutiérrez, María	La motxilla rosa	Bellaterra	2015
Gutiérrez, María	El ranxo de la Cris	Bellaterra	2015
Hall, Michael	Vermell: història d'una cera de colors explicada per mi!	Takatuka	2017
Herrera, Carmen	Pirates i pirulins	A Fortiori	2005
Hong, Jess	Ets un amor	Bellaterra	2018
Ismail, Yasmeen	Sóc una nena!	Corimbo	2016
Juanolo	Ens agradem!	Scena	2004
Kemp, Anna	El meu gosset vol fer ballet	Blume	2012
Kilodavis, Cheryl	El meu fill princesa	Bellaterra	2015
Kulot, Daniela	Una parella diferent	Kalandraka	2016
Lacasa, Blanca	Ni guau ni miau	NubeOcho	2017
Lionni, Leo	Neda-que-neda	Kalandraka	2007
Lorenzo, Manuel R	Ana y los patos	A Fortiori	2005
Love, Jessica	Sirenas	Kókinos	2018
McAnulty, Stacy	Bonitas	Astronave	2018
Moreno Velo, Lucía	The many colored love = el amor de todos los colores	Topka	2006
Moreno Velo, Lucía	Manu pone la mesa = Manu sets the table	Topka	2006
Moreno Velo, Lucía	¡Manu no! = No, Manu!	Topka	2006
Negley, Keith	Tipus durs: també tenen sentiments	Impedimenta	2016
Oltén, Manuela	Tots uns homes	Serres	2005
Pallàs Picó, Catalina	L'Alba juga	Onada	2010
Quintiá, Xerardo	Titiritesa	OQO	2008
Richardson, Justin	Amb la Tango són tres	Kalandraka	2016
Rickards, Lynne	Pink!: el pingüí que es va tornar rosa	Trapella	2010
Servant, Stéphane	Ricitos de oso	Juventud	2014
Tinnen, Kari	Barbie & Milo: una historia de amor	Niño	2006
Turin, Adela	Rosa Caramel	Kalandraka	2013
Walton, Jessica	Ara em dic Joana: una història sobre el gènere i l'amistat	Animallibres	2017

Obres infantil 2

Autor(s)	Títol	Editorial	Any de publicació
	La peluca de Luca: un cuento para valientes	La Naturadora	2013
Agulló Laypanda, Anna	Ni jo princesa ni tu granota	Bellaterra	2017
Asociación de Transexuales de Andalucía - Sylvya Rivera	Piratrans Carabarco	La Calle	2015
Bailón Gijón, Rita	Trans Bird	Opera Prima	2015
Barbé i Serra, Alba	Cua de sirena	Bellaterra	2016
Bergman, S. Bear	Las Aventuras de Tulipán: el hada de los deseos de cumpleaños	Bellaterra	2016
Bergman, S. Bear	El día de todo al revés	Bellaterra	2015
Bergman, S. Bear	¿Es de chica o de chico?	Bellaterra	2016
Bruel, Christian	Julia, la niña que tenía sombra de chico	El Jinete Azul	2011
Canyet, Glòria	Famílium XXI: [conte-joc sobre la diversitat familiar]	D'Aquari	2011
Constenla, Javier	Pedro y los igualenses	Bellaterra	2016
Díaz Reguera, Raquel	Me llamo Pecas	NubeOcho	2018
Espirita, Óscar	Si el rosa es de las niñas, el azul es del mar	Hidroavión	2016
Garrido del Saz, Eva	Petruska: només falten dos dies	Bellaterra	2017
Hernández, Catherine	M de mostacho: un abecedario sobre la manifestación del orgullo	Bellaterra	2018
Herthel, Jessica	Soy Jazz	Bellaterra	2015
Labelle, Sophie	El meu pare es pensa que sóc un noi	Bellaterra	2018
Lammers, Pim	El cordero que es un cerdito	Hércules	2018
Mendieta, María José	L'Aitor té dues mares	Bellaterra	2006
Moncó Rebollo, Beatriz	La Mercè vol ser bombera	Bellaterra	2009
Pavón, Mar	Dies Ilunàtics	Bellaterra	2018
Pavón, Mar	En el país perfecto	La Locomotora	2016
Recio, Carles	El príncipe enamorado: cuento para niñas y niños basado en una historia	La Tempestad	2002
Reixach, Laura	En Ceba i en Pebre	Bellaterra	2010
Rossetti, Ana	Las bodas reales: cuento para colorear	Bellaterra	2005
Tofiño, Iñaki	La festa d'en Blai	Bellaterra	2008

Obres infantil 3

Autor(s) ▼	Títol ▼	Editorial ▼	Any de publicació ▼
Burgess, Melvin	Billy Elliot	Cruïlla	2017
Pereiro, María	Esta es mi historia	Bellaterra	2016
Tezuka, Osamu	La princesa caballero	Planeta Còmic	2018
Villanueva i Perarnau, Muriel	Duna: diari d'un estiu	Babulinka Books	2015
Walliams, David	El noi del vestit	Montena	2016

Obres juvenils

Autor(s)	Títol	Editorial	Any de publicació
Albertalli, Becky	Con amor, Simon	Urano	2018
Albertalli, Becky	Lo bueno del amor (no correspondido)	Nocturna	2019
Albertalli, Becky ; Silvera, Adam	¿Y si fuéramos nosotros?	Puck	2019
Anaya, Santi	Mi nombre es Violeta	Cross Books	2018
Arold, Marliese	Sandra ama a Meike	Lóguez	2001
Bach, Tamara	La chica de Marte	Siruela	2009
Bechdel, Alison	Fun home: un tragicòmic familiar	La Magrana	2008
Bermúdez Raventós, Ian	Transito	Pol·len ; Bellaterra	2015
Burgess, Melvin	Billy Elliot	Cruïlla	2002
Cádiz, Ximo	Estima com vulgues!	Edicions del Bullent	2006
Campanella, Galileo	El Blues del Hada Azul	Stonewall	2012
Cantero, David	Little David	Sugoi	2016
Capmany, Maria Aurèlia	Quim, Quima	Males Herbes	2018
Cela i Ollé, Jaume	La crida del mar	Proa	1996
Cruchaudet, Chloé	Degenerado: inspirado en la historia real de Paul Grappe	Dibbuku	2014
Edelfeldt, Inger	Jim en el espejo	Lóguez	1986
García i Cornellà, Dolors	Sense cobertura	La Galera	2002
Gauthier	Justine	Diminuta	2014
Gino, Alex	George	Nube de Tinta	2016
Gómez Ojea, Carmen	Nunca soñé contigo	Lóguez	2000
Hagio, Moto	¿Quién es el 11º pasajero?	Tomodomo	2016
Humphreys, Marta	Fins que passi el que passi	Barcanova	2003
Jiménez Ariza, Antonio	Háblame de eso	Everest	1999
Kamatani, Yuhki	Sombras sobre Shimanami V1	Tomodomo	2017-
Levithan, David	Chico conoce a chico	Nocturna	2018
Levithan, David	Dos chicos besándose	Nocturna	2016
Lightwood, Mike	El fuego en el que ardo	Plataforma	2016
Lightwood, Mike	El hielo de mis venas	Plataforma	2017
López Vivancos, Albert	Em dic Saül i sóc un noi normal	Animallibres	2016
López, Fernando J	Nadie nos oye	Loqueleo	2018
López, Fernando J	Los nombres del fuego	Santillana	2016

Autor(s)	Títol	Editorial	Any de publicació
Manuel, Jordi de	El pes de la por	Alfaguara	1998
Martí, Olga	Sígueme	Odisea	2005
Martini, Davide	49 goles espectaculares	Dos Bigotes	2015
Milà, Jesús	Diari d'un adolescent amb dubtes	Columna	2006
Nazario	Anarcoma: obra gràfica completa	La Cúpula	2017
Palomas, Alejandro	Un fill	Bridge	2015
Pueyo, Chris	El chico de las estrellas	Destino	2015
Ríos, Emma	ID: ¿por qué no te gusta tu cuerpo?	Astiberri	2016
Rodríguez Gasch, Concepción	Llámame Paula	Bellaterra	2016
Rubio i Martori, Marina	Blau turquesa	La Galera	2005
Sáenz, Benjamin Alire	Aristòtil i Dante descobreixen els secrets de l'univers	L'Alta Tribu	2016
Schrocker, Kathrin	Encontrando a Alex	Lual	2009
Sierra i Fabra, Jordi	A l'altra banda del mirall	Pòrtic	1988
Spangler, Brie	El corazón de la Bestia	Montena	2017
Takahashi, Rumiko	Ranma 1/2	Planeta Còmic	2014-2016
Trinidad, Joan	Gala	Hidroavió	2017
Williamson, Lisa	L'art de ser normal	Fanbooks	2016